turu kvalitatiivse teooria seisukohalt [52, lk. 281], leiab, et mida suurem on tööjõu ülepakkumine teatavas piirkonnas ja mida soodsamad on tööjõu rakendumisvõimalused teisal, seda suurem on muidugi soodsama tööturu tõmbejõud. Seda suurem on aga ka hädaoht, et rände lähtealadelt liig palju tööjõudu ära rändab. Viimane nähtus tuleb suurel määral esile põhjusel, et rände-eeliste arvatlusis ei rehkendata mitte ainult majanduslike paremustega, vaid väärtustatakse ka muid tõelisi või sageli oletatavaid eeliseid. Linnaelu vabadus, sotsiaalse tõusu võimalused, lootused kergemale tööle, aga ka linliku elu üldiselt kõrge hindamine avalikus arvamuses võivad sageli võtta liialdatud, ülisuurduvad ja ebareaalsed mõõtmed. Need on aga psühholoogilised tegurid, mis poetavad rändekaalutlusisse sageli ja rohkesti mittemajanduslikke väärtusi. Ei ole haruldane, et lepitakse madalama reaalpalgaga ja väiksema majandusliku kindlusetundega lootuses saavutada avaramaid, sageli küll vaid kujuteldavaid ning petlikke isikliku arenemisvõimaluse paremusi.

Majandusliku kalde kõrval eksisteerib seega veel teatav sotsiaalne ja psühholoogiline kalle maa ja linna vahel. Olgu kuidas tahes, nende mõju tendents tohiks olla aga enam-vähem ühepoolne, kuna igat laadi rändetakistused kasvavad sedamööda, kuidas suureneb distants atraheeriva keskuse ja ärarände-paikade vahel. Majandusliku ning sotsiaalse kalde ja distantsi koosmõju aitavad põhjendada tõsiasja, et linnade lähisvöötmed annavad suhteliselt palju suurema osa juurderännikute arvust ja rändekäibest kui kaugemad tsoonid. Heberle'l [14, lk. 151] on aga teiselt poolt täieline õigus väita, et lähisvöötmete valdavat osatähtsust seletada ainuüksi suureneva distantsiga kaaslevate rändetakistuste abil on ühekülgne. Tuleb rõhutada veel ühe teise teguri suurt tähendust, mis kasvava kauguse mõju laseb veel teravamalt avalikuks tulla. Selleks teiseks teguriks on nimelt teised linnad või ka vaadeldava linn-keskuse enda linlikud abitsentraalid, tagamaal asuvad alevid ja alevikud. Erandatud Thünen'i geograafiliselt abstraheeritud ja teoreetiline kujutelm isoleeritud riigist selle keskel asuva üheainsa linnkeskusega, ei näe me tõeluses kusagil ainult ühte linna suhtlemas ainuüksi temale kuuluva tagamaaga. Ükskõik millist suuremat asustatud maa-ala me ka ei vaatleks, kõikjal näeme seda jagunevat mitmete, sageli väga paljude linnade ja linlike abitsentraalide vahendituiks või kaudseiks mõjupiirkondadeks. Iga elujõulise linna lähistagamaal on lühemate rändedistantside tõttu esmajoones rännikutevahetus iseoma linn-keskusega.



Tartu VI, lk. 289